

Kőrösi Csoma Sándor és a nagy fa

Gyermekkorában Kőrösi Csoma Sándor felmászott egy nagy fára. Olyan tizenkét éves forma lehetett, mikor az apja egy alkalommal magával vitte az erdőre fát vágni. Az öreg kidöntött egy derekas fenyőt, a fiát meg odatette csapnyesőnek, kisbaltájával vagdosza le a törzsből kiálló vékonyabb ágakat. Délben szünetet tartottak, megették a magukkal hozott elemózsiát. Utána az öreg ledőlt aludni egy verset, Kőrösi Csoma Sándor pedig elindult kicsit körülnézni a környéken. Már gyermekkorában is szeretett elkódorogni, hamar ráállt erre a lába.

Ahogy ott bókászott az erdőben, eléje került egy nagy, magas fa. Olyan messze felnyúlt a törzse, hogy odalentől alig látszott a koronája. Az ágai pedig annyira mászásra alkalmasan nőttek, hogy rendszeren hívogatták az arra járókat, kezdjen felkapaszkodni rajtuk.

A gyermek Kőrösi Csoma Sándor nem kérte magát, elkapta az alsó ágat és feltornázta rá magát, aztán a következő ágat, majd az azután következőt, és így tovább. Nem is tudta, minek mászik fel, egyszerűen csak ott volt az a fa, ettől mászhatnékja támadt. Mintha valami hívta volna fel a fa tetejére. Mint mikor valakinek egyszerre hivatása lesz.

Mind csak mászott, mászott, már jól el is fáradt, pedig nem volt gyenge leányke, s még mindig nem látszott a fa teteje. De nem hagyta abba, konok volt már akkor is, juszt csak kapaszkodott felfelé. Addig s addig, hogy egy idő után mégiscsak ritkulni kezdtek az ágak, vékonyabb lett a fa törzse, és egy utolsó nekirugaszkodással kidugta fejét a lombok közül.

A gyermek Kőrösi Csoma Sándor már addig is sok fának mászott fel a hegyibe, de ilyen kilátást, mint amilyen erről nyílt, még egyikről sem látott. Olyan volt, mintha az egész világ mindenestől ott terült volna el alatta. Ahogy szét-nézett, valahogy még azt is látta, amit nem látott. Gyönyörködött is benne sokáig, nehezen lehet betelni a világgal. Fentről nézve a szutykos részek sem olyan szutykosak.

MOLNÁR VILMOS (1962) író, a *Székelýföld* folyóirat szerkesztője. Legutóbbi kötetei: *A legfelső stáció* (2017), *Csodák ideje* (2017).

Hanem egyszer csak észrevette, mégis van egy hely a láthatár peremén, aprócska pont csupán, amire nincs rálátása. Keleti irányba esik, s olyan fényesség jön abból a pontból, hogy nem lehet belesni mögéje. Dél már rég elmúlt, a napfelkelte nem lehetett. Hát akkor mi? Hiába meresztgette a szemét Kőrösi Csoma Sándor, a vakító fényességtől azon a ponton nem látott semmit.

Kőrösi Csoma Sándor már gyermekkorában is olyan fajta volt, hogy leginkább azt szerette volna látni, amit nem láthat. Egyszerre akkora vágy fogta el, hogy megtudja, mi lehet a fényes pont mögött, hogy szinte lelépett a fa hegyéről, majdnem nekiindult toronyíránt a fény felé. Aztán összeszedte magát, belátta, nem ez a legjobb út. A fény egyenesen jön, de feléje menni tekervényes.

Nem jó szívvel hát, de lemászott a fáról, s indult vissza az apjához. Úgy gondolta, talán egy szűk órácskát lehetett távol a favágás helyszínétől. Ám kiderült, közben három nap és három éjjel telt el, már mindenki őt kereste. Ami pásztor, vadász, sócsempész és szénégető volt a környéken, az apja mind riasztotta, keressék a fiát. Keresték is elől-hátul, jobbra-balra, mindenfelé, de hiába. Már azt hitték, bolond fejfel bement Moldovába. Arra nem gondoltak, hogy felülről fog aláereszkedni, mint mennyből az angyal.

Az apja erősen dühös lett, készült istenesen ellátni a fia baját, amiért olyan hosszasan elcsámborgott.

- Három nap és három éjjel kotoltál fenn a fán – háborgott az öreg – ahelyett, hogy segítettél volna nekem a favágásban. Ráadásul gondot okoztál egy csomó embernek, akik keresésedre indultak. Azt mondd meg, miért tetted ezt?!

- Kedves édesapám, muszáj volt felmásznom arra a fára – válaszolta a gyermek Kőrösi Csoma Sándor –, olyan volt, mintha odafentről hívnának. Úgy éreztem, hirtelen hivatásom támadt.

Az öreg nemigen értette, miről beszél a fia, mérgesen csak ennyit mondott:

- Lehet, hogy – amint te mondd – hivatásod támadt, de az biztos, hogy küldetésed nem, én nem küldtelek, s más sem. Hogy ezt máskor ne feledd, kicsit most ez a hajlékony mogyorófavessző veszi át a szót.

Azzal az öreg megsuhogtatta a nevezetes, beszélni tudó pálcát, s azon volt, hogy szónoklásra bírja. De a szénégetők öreg főnöke rászólt, vegyen vissza az indulatból, megeshet, hogy itt nagyobb dolog mutatkozik. Az öreg szénégető meglátta a gyermek Kőrösi Csoma Sándor szemében a lángot, amely csak a nagy célokra hivatottakéban lobog. Értett hozzá az öreg, nem hiába foglalkozott életében étetéssel, parázssal.

Még arra is megkérte Kőrösi Csoma Sándor apját, akivel szegről-végről rokonok voltak, hagyja nála pár napra a fiát. Nyár van, nincs iskola, hadd kóstoljon bele a gyermek az erdei életbe. Közben beszélgetne vele erről-arról. Aki három nap és három éjjel kucorog fenn a fán egy hívogató fénysugár miatt, az több figyelmet érdemel.

Az apa végül megenyhült, belement a dologba. Kőrösi Csoma Sándor emlékezetes napokat töltött az erdőn, a szénégetőknél. Napközben vizet hozott a forrásról a boksák körül tevékenykedőknek, gombát és málnát szedett, hogy

változatosabb legyen az ebédjük. De többnyire szabadon csatangolt a környéken. Sokáig kereste a fát, amelynek tetejéről látszik szinte az egész világ, de többé nem találta. Pedig sok magas fa törzsét tapogatta körbe, nézett fel kutatva a koronájába, de egyik sem az ő fája volt. De az is lehet, hogy rátalált, csak nem ismerte fel. A bűvös fa rejtett képessége egyszeri mutatványként jelentkezik, nem folytonos spektakulummént. Vagy ha mégis, emberi szem nem láthatja mindig.

Esténként a kunyhó előtt nagy tábortűzet raktak, vacsora után kezdődött a mesélés. Az öreg szénégető beszélt távoli vidékek népeiről, furcsa szokásaikról, fiatal korában sokfelé megfordult. Egy-két szót más nyelveken is kimondott, egyszerre volt mulatságos és csudálatos hallani, hányféleképpen hívják a világban ugyanazt. De az öreg sok történetet tudott a régmúltról is, a magyarok régen viselt dolgairól. Szóba jött a magyarok őshazája, ahonnan eleink egykoron elindultak a mostaniba, s ami valahol keleten található, már senki sem tudja, hol. Meglehet, azóta is ott rostokolnak az ősök, fényességbe burkolózva, hogy illetéktelenek ne láthassák őket, és várják, utódaik közül leljen már rájuk valaki.

A gyermek Kőrösi Csoma Sándor szomjasan itta a szavakat, megbűvölve hallgatta a történeteket. Kicsit olyan volt, mint szétnézni a nagy fa tetejéről. Az éjszakában lobogó tábortűz lángnyelveiben feltünedezni látszott mindaz, amiről az öreg mesélt, s ő újra látni vélte a fa hegyéről megpillantott tájakat. Csak a fényes pont nem jelent meg, amely mögé nem tudott belátni. De már tudta, az rá vár, neki kell megtalálnia, hogy a fényből előléphessenek az ősök.

Amit pedig apja mondott akkor, azt tényleg nem felejtette el. Évekkel később, hosszú keleti útja során, amikor sokszor volt fogytán pénze és élelme, gyakran jutott eszébe, hogy a nagy hivatás mellé nem ártana némi küldetés is.